

**Archeologisch bureau- en
booronderzoek Boerenkampplan,
tussen huisnummer 22 en 24, te
Somerens (NB)**

opdrachtgever	de heer J. van Veggel
datum	19 januari 2011
projectleider	mevrouw T.N. Krol MA
projectnummer	93105110
status	concept
ISSN-nummer	1875-5313
MUG-publicatie	2010-138

MUG-projectnummer	93105110
Opdrachtgever	de heer J. van Veggel
MUG-publicatie	2010-138
Bevoegd gezag	gemeente Someren
Beheer en plaats documentatie	MUG Ingenieursbureau b.v.
Onderzoek meldingsnummer bureauonderzoek	44066
Onderzoek meldingsnummer booronderzoek	44071
Tekst	mevrouw T.N. Krol MA en ing. M. Rem
Afbeeldingen	de heer A. Huygen
Redactie	mevrouw M. Akharaz-Douma
Status	concept
Autorisatie	de heer drs. B. Bijl
Uitgegeven door	MUG Ingenieursbureau b.v. Postbus 136 9350 AC Leek
Datum	19 januari 2011
ISSN	1875-5313

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	1
1 Inleiding	2
1.1 Algemeen	2
1.2 Ligging van het onderzoeksgebied	2
1.3 Doel van het onderzoek	3
1.3.1 Bureauonderzoek	3
1.3.2 Verkennend inventariserend veldonderzoek	3
1.4 Werkwijze	3
1.4.1 Bureauonderzoek	3
1.4.2 Verkennend inventariserend veldonderzoek	3
2 Resultaten	5
2.1 Bureauonderzoek	5
2.1.1 Huidige situatie en aardwetenschappelijke waarden	5
2.1.2 Bekende archeologische waarden	7
2.1.3 Historische situatie	10
2.1.4 Bouwkundige gegevens	13
2.1.5 Toekomstige ingreep	13
2.1.6 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel	13
2.2 Verkennend inventariserend veldonderzoek	13
2.2.1 Bodemopbouw	13
2.2.2 Vondsten	14
3 Conclusie en aanbeveling	15
3.1 Conclusie	15
3.2 Aanbeveling	15
Literatuurlijst	16

BIJLAGEN

Bijlage 1	Boorstaten
Bijlage 2	Overzicht van de onderzoekslocatie, boorpuntenkaart

Samenvatting

Aanleiding tot het hier beschreven archeologisch verkennend inventariserend veldonderzoek (IVO) is de bestemmingsplanwijziging naar aanleiding van de bouwplannen van de heer J. van Veggel voor het onderzochte perceel aan de Boerenkamplaan, tussen huisnummer 22 en 24, te Someren, gemeente Someren, provincie Noord-Brabant. Omdat deze plannen met bodemverstorende ingrepen gepaard gaan, is er conform de Wet op de archeologische monumentenzorg een archeologisch vooronderzoek noodzakelijk.

De heer J. van Veggel heeft MUG Ingenieursbureau, afdeling Archeologie, opdracht gegeven het IVO uit te voeren. Het onderzoek bestaat uit een bureaustudie en een verkennend inventariserend booronderzoek.

Uit het bureauonderzoek blijkt dat de bodem van het onderzoeksgebied uit een eerdgrond op een dekzandrug bestaat. Eerdgronden hebben een hoge archeologische potentie omdat de eventueel aanwezige archeologische waarden door de ophoging met plaggenmest tegen verstoringen beschermd zijn. Onder een eerdgrond of esdek kunnen archeologische resten van voor de aanleg van het esdek aanwezig zijn. In de eerdgrond of het esdek kunnen mogelijke archeologische resten vanaf de middeleeuwen aanwezig zijn. Uit de omgeving zijn vondsten uit de periode neolithicum-nieuwe tijd bekend.

Het historische kaartmateriaal maakt duidelijk dat het onderzoeksgebied de laatste 200 jaar als bouwland in gebruik is geweest. In het noordoostelijk deel is verstoring van voormalige bebouwing te verwachten. Een deel is mogelijk als boomgaard in gebruik geweest. Het rooien van bomen kan het archeologisch bodemarchief negatief beïnvloeden. Ook is verstoring te verwachten van de perceellering, die diverse malen veranderd is.

Uit het verkennend inventariserend booronderzoek blijkt dat de bodem in het hele onderzoeksgebied is verstoord tot in het dekzand (C-horizont). De bodemopbouw bestaat uit een verstoorde laag (bouwvoor en omgewerkte/opgebrachte grond) op geel dekzand (C-horizont). Er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Op basis van deze onderzoeksresultaten worden geen archeologische resten in het onderzoeksgebied verwacht.

Er wordt aanbevolen de locatie vrij te geven. Wanneer bij de uitvoering van grondwerk onverhoopt grondsporen en/of vondsten worden aangetroffen, dient hiervan direct melding te worden gemaakt bij de bevoegde overheid, gemeente Someren.

1 Inleiding

1.1 Algemeen

Aanleiding tot het hier beschreven archeologisch verkennend inventariserend veldonderzoek (IVO) zijn de bestemmingsplanwijziging en de bouwplannen van de heer J. van Veggel voor het onderzochte perceel aan de Boerenkamplaan, tussen huisnummer 22 en 24, te Someren, gemeente Someren, provincie Noord-Brabant. Omdat deze plannen met bodemversturende ingrepen gepaard gaan, is er conform de Wet op de archeologische monumentenzorg een archeologisch vooronderzoek noodzakelijk.

De heer J. van Veggel heeft MUG Ingenieursbureau, afdeling Archeologie, opdracht gegeven het IVO uit te voeren. Voorafgaand aan het veldwerk is op 22 november 2010 een bureaustudie verricht door mevrouw M. Rem. Het archeologisch booronderzoek heeft op 23 november 2010 plaatsgevonden en is uitgevoerd door mevrouw T.N. Krol, conform de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.2, en de richtlijnen van de provincie Noord-Brabant.

Tabel 1.1 Overzicht van de objectgegevens

Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Someren
Plaats	Someren
Toponiem	Boerenkamplaan
Kaartblad	51H
Coördinaten	178308/376336 NW 178364/376284 NO 178292/376217 ZO 178247/376285 ZW
Grondsoort	zandgrond
Geomorfologie	dekzandrug
Grondwatertrap	VI

1.2 Ligging van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied ligt aan de zuidkant van de Boerenkamplaan te Someren, tussen huisnummer 22 en 24. Het is in gebruik als bedrijfsterrein met schuren, erf en grasland. De totale oppervlakte is circa 6300 m².

Afbeelding 1. Topografische kaart waarop het onderzoeksgebied rood omlijnd is aangegeven (bron: Topografische Dienst Nederland)

1.3 Doel van het onderzoek

1.3.1 Bureauonderzoek

Het bureauonderzoek heeft tot doel inzicht te krijgen in de bekende en te verwachten archeologische waarden van het plangebied. Aan de hand van deze informatie wordt een archeologisch verwachtingsmodel opgesteld. Voor het bureauonderzoek dienen de volgende vragen te worden beantwoord.

- Vraag 1: Wat is de archeologische verwachting van het gebied buiten de reeds bekende AMK-terreinen (indien mogelijk, gespecificeerd naar aard, vindplaatsen en perioden)?
- Vraag 2: Zijn er binnen de verwachtingszones specifieke aandachtslocaties aan te geven (zandkoppen of -ruggen, veentjes, historische bebouwing en infrastructuur)?
- Vraag 3: Wat is er bekend over bodemversturende ingrepen in het plan-/onderzoeksgebied?
- Vraag 4: Welk vervolgonderzoek is nodig om de door het bureauonderzoek in beeld gebrachte specifieke archeologische verwachting te toetsen?

1.3.2 Verkennend inventariserend veldonderzoek

Het veldonderzoek heeft tot doel het verwachtingsmodel uit het bureauonderzoek te toetsen en waar nodig aan te vullen. Daarnaast dienen de volgende vragen te worden beantwoord.

- Vraag 1: Is de bodemopbouw intact en hoe ziet deze eruit?
- Vraag 2: Zijn er archeologische indicatoren aanwezig en zo ja, wat is de aard, datering en horizontale en verticale spreiding hiervan?
- Vraag 3: Komt het verwachtingsmodel overeen met de veldgegevens?

Aan de hand van de gegevens van beide onderzoeken kan worden nagegaan of in het onderzoeksgebied archeologische waarden te verwachten zijn en of de voorgenomen ingrepen een bedreiging vormen voor het archeologische bodemarchief. Indien dit het geval is, wordt geadviseerd hoe hiermee omgegaan dient te worden.

1.4 Werkwijze

1.4.1 Bureauonderzoek

In het bureauonderzoek wordt het huidige grondgebruik, de historische situatie en mogelijke verstoringen alsmede de bekende archeologische en aardwetenschappelijke waarden beschreven. Hiertoe worden onder andere topografische kaarten, plannen en gegevens van de opdrachtgever, luchtfoto's en, indien deze aanwezig zijn, gegevens van milieukundig onderzoek gebruikt.

Een beschrijving van de historische situatie is gebaseerd op historisch topografisch kaartmateriaal, zoals kadastrale kaarten en de website van WatWasWaar (<http://ngz.watwaswaar.nl>). Voor de bekende bodemkundige en geologische waarden wordt gebruikgemaakt van bodemkaarten en geomorfologische kaarten. De archeologische waarden zijn gebaseerd op de gegevens in Archis (digitale database van de Nederlandse archeologie van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE)), waar de Archeologische Monumentenkaart deel van uitmaakt. De archeologische verwachting is gebaseerd op de cultuurhistorische waardenkaart van provincie Noord-Brabant. Daarnaast wordt, indien mogelijk, teruggegrepen op gegevens van eerder in de directe omgeving uitgevoerd onderzoek. Met behulp van deze gegevens wordt een gespecificeerde verwachting voor het onderzoeksgebied opgesteld.

1.4.2 Verkennend inventariserend veldonderzoek

Om het gespecificeerde verwachtingsmodel te toetsen, wordt er een inventariserend booronderzoek uitgevoerd. Op de locatie dienen 10 boringen geplaatst te worden. Om een juiste indruk van de bodemopbouw te kunnen krijgen, zijn deze boringen verspreid over het terrein gezet, zodat er een ideale

verdeling van de boorpunten over het terrein ontstaat. Voor het boren is gebruikgemaakt van een verlengbare edelmanboor met een diameter van 15 cm.

De boorkernen zijn uitgelegd, waarbij de verschillende bodemlagen nauwkeurig zijn beschreven en opgemeten. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode, die gebaseerd is op NEN 5104. Indien archeologisch relevante lagen worden aangetroffen, worden deze gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 4 mm, om zo eventueel aanwezige archeologische indicatoren op te sporen, zoals aardewerkscherven, vuursteen, bot, houtskool, fosfaat, verbrand leem en natuursteen. Als er een goede vondstzichtbaarheid is, wordt naast het boren een oppervlaktekartering uitgevoerd.

2 Resultaten

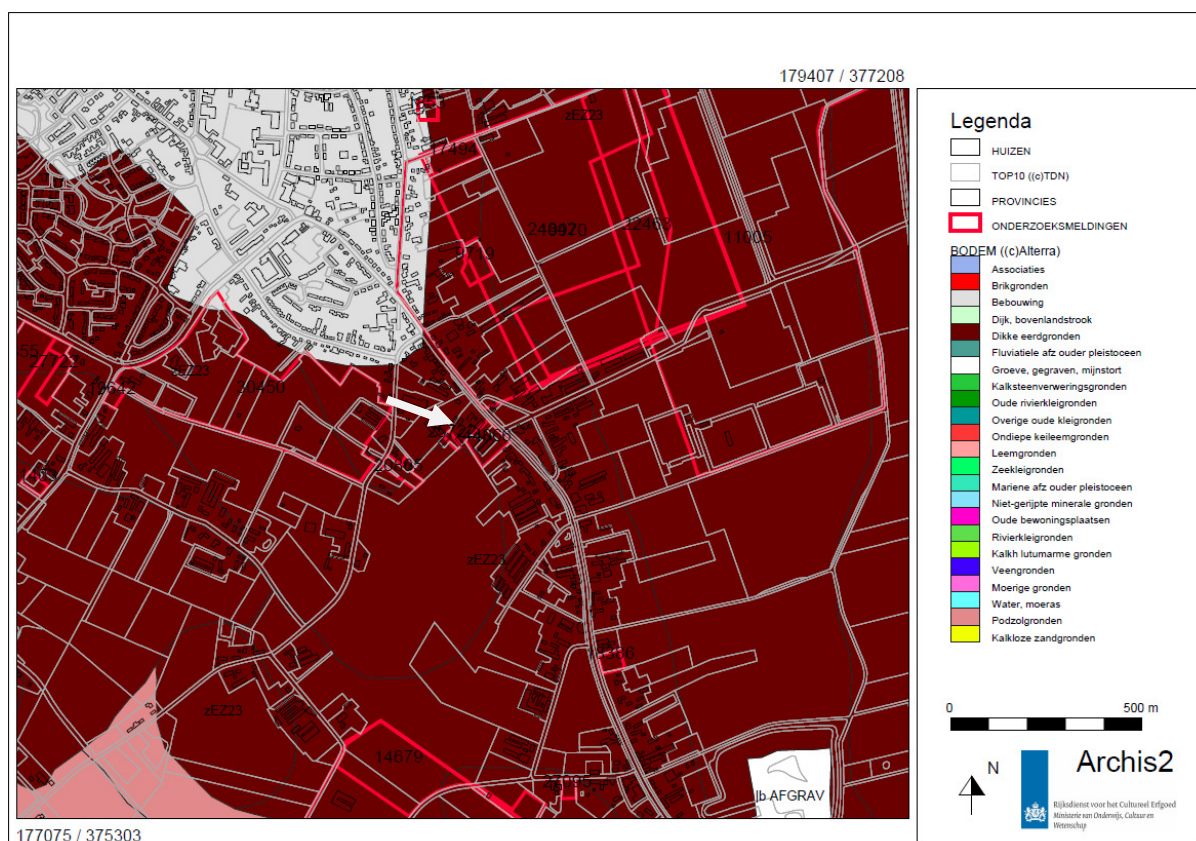
2.1 Bureauonderzoek

2.1.1 Huidige situatie en aardwetenschappelijke waarden

Het onderzoeksgebied is momenteel in gebruik als bedrijfsterrein met schuren, erf en grasland.

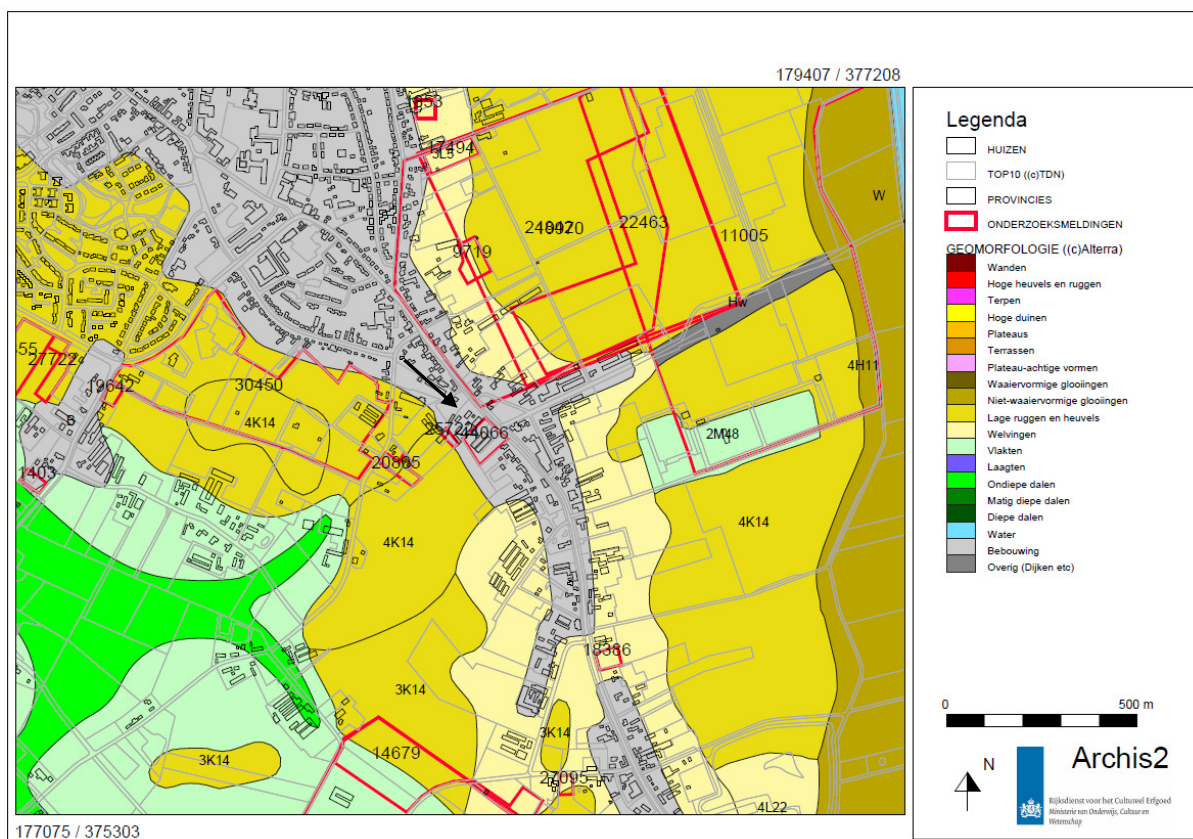
De bodemkaart geeft aan dat het terrein uit een hoge zwarte enkeerdgrond bestaat, met code zEZ23 (zie afbeelding 2). Enkeerdgronden zijn ontstaan als gevolg van bemesting met plaggen. Deze gronden hebben een humeus dek met een dikte van meer dan 50 cm. De zwarte eerdgronden of essen ontstaan als gevolg van bemesting met heideplaggen (Koeslag, 1970; Berendsen, 2005).

In het humeuze dek zelf kunnen resten aangetroffen worden van bewoning en landbouw uit met name de middeleeuwen. Resten van bewoning uit oudere perioden, die zich eventueel onder de eerdgrond kunnen bevinden, zijn over het algemeen goed geconserveerd door de afdekking door het plaggendek. Veelal hebben nederzettingen zich in de loop der tijd verplaatst en kunnen er nederzettingen uit diverse perioden onder de eerdgrond worden aangetroffen (Doesburg et al., 2007). De exacte datering van het ontstaan van eerdgronden is niet te geven.

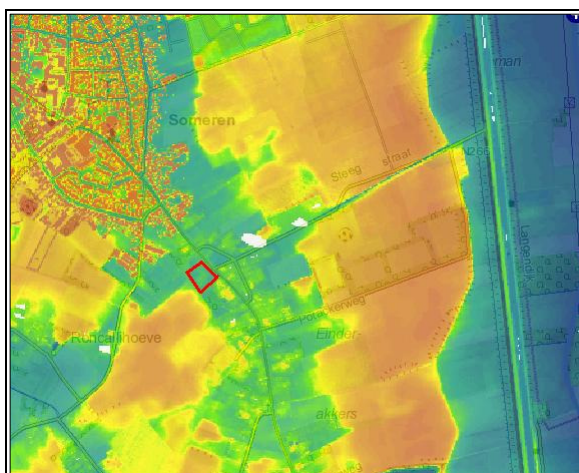
Afbeelding 2. Bodemkaart waarop het onderzoeksgebied met een rood kader bij de pijl is aangegeven
(bron: Archis 2: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed)

Op de geomorfologische kaart (zie afbeelding 3) is het onderzoeksgebied niet gekarteerd, omdat het deel uitmaakt van de bebouwde kom van Someren. Extrapolatie van gegevens uit de omgeving wijst uit dat het onderzoeksgebied bestaat uit een dekzandrug, al dan niet met oud bouwland, code 3L5 of 4K14. Zowel het lichtgele als het donkergele gebied op afbeelding 3 geven een dekzandrug aan.

Afbeelding 3. Geomorfologische kaart waarop het onderzoeksgebied met een rood kader bij de pijl is aangegeven (bron: Archis 2: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed)

De hoogtekarta van de omgeving van het onderzoeksgebied maakt duidelijk dat het onderzoeksgebied op een wat lager gelegen terrein ligt (zie afbeelding 4), tussen hoger gelegen terreinen.

Afbeelding 4. Hoogtekarta waarop het onderzoeksgebied met een rood kader is aangegeven (bron: www.ahn.nl)

2.1.2 Bekende archeologische waarden

Binnen het onderzoeksgebied zijn geen bekende archeologische waarden aanwezig. In de directe omgeving van het onderzoeksgebied zijn geen archeologische monumenten in Archis opgenomen. Wel zijn er diverse onderzoeken uitgevoerd en zijn er verschillende waarnemingen gedaan (zie afbeelding 5). Tabel 2.1 geeft een overzicht van de verschillende archeologische perioden.

Tabel 2.1 Vereenvoudigde archeologische tijdsschaal (Brandt et al. 1992)

Periode	Datering
Paleolithicum	tot 8800 voor Chr.
Mesolithicum	8800 - 4900 voor Chr.
Neolithicum	5300 - 2000 voor Chr.
Bronstijd	2000 - 800 voor Chr.
IJzertijd	800 - 12 voor Chr.
Romeinse tijd	12 voor Chr. - 450 na Chr.
Vroege middeleeuwen	450 - 1050 na Chr.
Late middeleeuwen	1050 - 1500 na Chr.
Nieuwe tijd	1500 - heden

Onderzoeksmeldingen

De volgende onderzoeksmeldingen uit de directe omgeving zijn in Archis opgenomen.

18386: bureauonderzoek Boerenkamplaan H2120, mei 2006

Gezien de kleine kans op het aantreffen van behoudenswaardige archeologie wordt geadviseerd geen vervolgonderzoek uit te voeren en het terrein vrij te geven voor de geplande ontwikkeling.

19970: proefsleuvenonderzoek Waterdael III, november 2006

De in de proefsleuven aangetroffen grondsporen zijn samengevoegd tot 15 vindplaatsen. Bij 4 vindplaatsen gaat het om bewoningssporen uit de periode late bronstijd-midden ijzertijd, eventueel tot en met Romeinse tijd (vindplaats 1, 3, 4 en 5). Eén vindplaats (2) bestaat uit een klein grafveld uit de vroege ijzertijd. Vindplaats 6 is een groot grafveld uit de late ijzertijd-Romeinse tijd en de naastliggende vindplaats (7) lijkt begravingen uit de laat-Romeinse tijd te herbergen. Op 8 vindplaatsen is sprake van bewoning uit de middeleeuwen (8 t/m 15), waarbij een vroegmiddeleeuwse datering voor vindplaats 9 vaststaat.

25722: booronderzoek De Schans 3a, november 2007

Op basis van het veldwerk kan de archeologische verwachting teruggebracht worden naar laag. De bodem bleek tot in de C-horizont verstoord te zijn, waardoor alle archeologische relevante lagen geroerd zijn. Er werden tijdens het veldwerk geen archeologische indicatoren aangetroffen ondanks het dichte boorgrid.

20805: bureauonderzoek Zandstraat 31a, januari 2007

Heeft een hoge verwachting op de IKAW. Ter toetsing van het bureauonderzoek is een veldbezoek afgelegd en zijn 3 proefputten gegraven met een schop. Het perceel blijkt in het verleden te zijn ontgrond. Hierdoor is minimaal 50 cm van de C-horizont afgegraven/vergraven. De kans op het aantreffen van behoudenswaardige archeologische resten is daardoor zeer klein. Een verder onderzoek ter plaatse is niet nodig.

Waarnemingen

De volgende waarnemingen uit de omgeving zijn in Archis opgenomen.

21628

Waarneming 21628 bevat 2 fragmenten middeleeuws Brunssum-Schinveld aardewerk en 3 niet nader te dateren fragmenten van handgevormd aardewerk. Het betreft particuliere vondsten.

21631

Waarneming 21631 bevat fragmenten aardewerk uit de ijzertijd, fragmenten waarschijnlijk merovingisch aardewerk (vroege middeleeuwen) en middeleeuws Brunssum-Schinveld aardewerk, kogelpotaardewerk en grijsbakkend aardewerk. Het betreft particuliere vondsten.

21632

Waarneming 21632 bevat fragmenten aardewerk. Het betreft aardewerk uit de ijzertijd, Romeins aardewerk (waaronder een fragment van een wrijfschaal), middeleeuws Brunssum-Schinveld aardewerk, kogelpot en grijsbakkend en roodbakkend gegelazuurd aardewerk uit de nieuwe tijd. Het betreft particuliere vondsten.

30381

Waarneming 30381 bevat 8 stenen bijlen uit het neolithicum en een bronzen hielbijl uit de bronstijd. Het betreft particuliere vondsten.

37216

Deze waarnemingen zijn gedaan tijdens bouwwerkzaamheden ten behoeve van de aanleg van een parkeerkelder op de hoek Postel/Kerkstraat. Op een diepte van 130 cm-mv kwamen grondsporen tevoorschijn, onder andere moesbedden en 2 waterputten: een gemetselde put en een plaggenput. In verband met tijdsdruk is alleen de plaggenput archeologisch gedocumenteerd. De plaggenput bestond uit ringvormige stapelplaggen, gefundeerd op een houten velg van een karrenwiel met een diameter van circa 1 m. Verder is aardewerk aangetroffen. Alle vondsten dateren uit de late 18^e tot begin 19^e eeuw. De waarnemingen zijn vastgelegd in een verslag van de ROB.

44535

Deze waarnemingen zijn gedaan tijdens niet-archeologische graafwerkzaamheden. De waarnemingen zijn vastgelegd in een verslag van de ROB (Verwers, 1989). Het betreft een (gedeeltelijk) verploegde vindplaats uit het neolithicum en de periode ijzertijd tot Romeinse tijd waar vondsten zijn aangetroffen. Het betreffen een neolithische vuurstenen klink, aardewerk en een spinklosje uit de ijzertijd, aardewerk uit de Romeinse tijd (waaronder terra nigra-achtig aardewerk) en een middeleeuwse kogelpot.

44536

Waarneming 44536 bevat roodbakkend aardewerk, 20 zilveren munten en andere metaalvondsten uit de nieuwe tijd. Deze zijn afkomstig van niet-archeologische graafwerkzaamheden.

45112

In juni/juli 1999 heeft Grontmij een booronderzoek uitgevoerd in plangebied Kievitsakkers. De bouwplannen voor dit terrein omvatten glastuinbouwkassen en een aantal woningen en schuren. Het onderzoek bestond uit een veldverkenning en een booronderzoek. Bij de veldverkenning zijn diverse scherven uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd aangetroffen en twee scherven uit de Romeinse tijd. Het booronderzoek leverde enkele scherven op uit de ijzertijd en diverse scherven uit de vroege en late middeleeuwen. Daarnaast zijn bot, leem, houtskool en enkele brokken tefriet aangetroffen. De meeste vondsten waren echter afkomstig uit het esdek en zeggen dus niets over bewoning ter plaatse. Op een aantal plaatsen bleek tussen het esdek en het dekzand een cultuur- of akkerlaagje aanwezig te zijn. Volgens Grontmij dateert deze waarschijnlijk uit de late middeleeuwen (maar niet later dan 1200). Tevens zijn er middeleeuwse karresporen aangeboord. Op diverse plaatsen waren grondsporen aanwezig. In de rapportage gaat men niet uitgebreid in op de datering, maar uit het kaartmateriaal blijkt dat in drie sporen ijzertijd scherven zijn aangetroffen (Hopman, 1999).

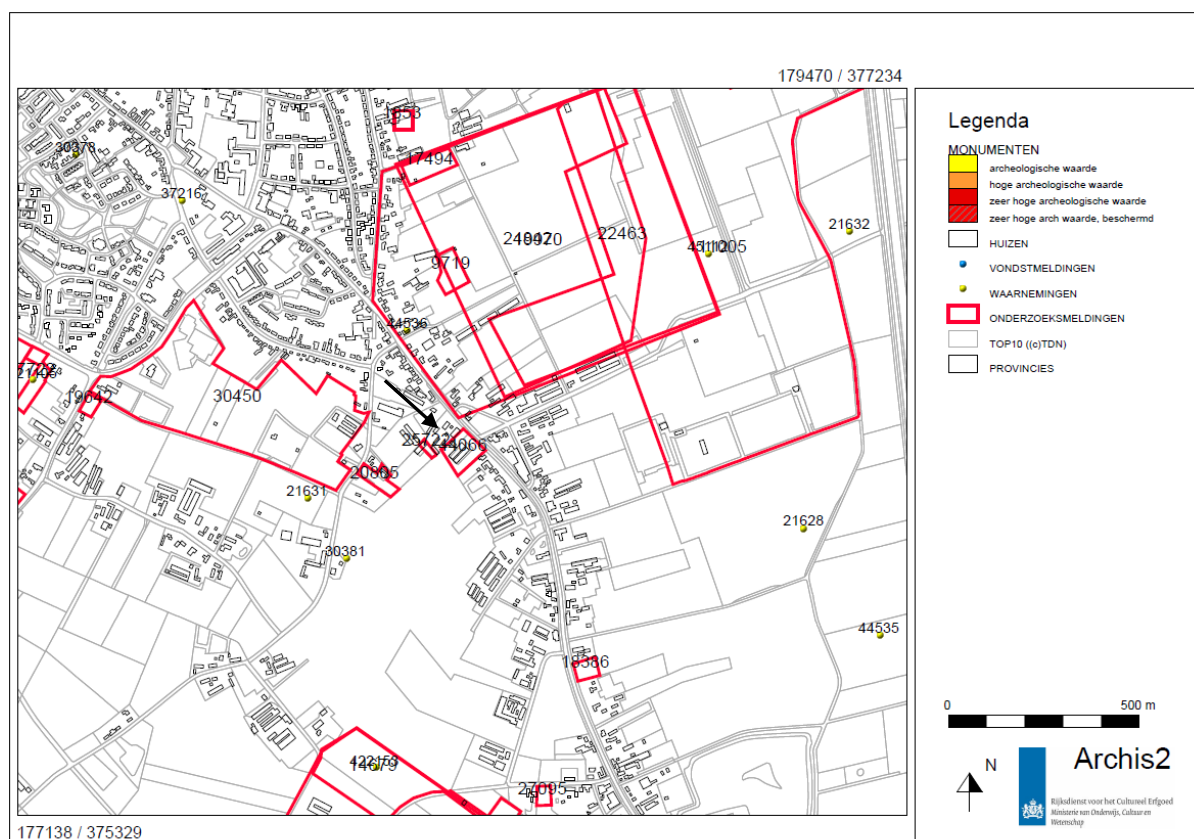
421105

Waarneming 421105 betreft vondsten bij een booronderzoek van Synthegra BV. Er werden binnen het plangebied in het plaggendek en in de geroerde laag tussen de A- en de C-horizont antropogene insluitels aangetroffen (bijlage 4). In boring 5 werd in de geroerde laag, op een diepte van circa 35 cm-mv, een roodbakkende wandscherf gevonden die was voorzien van loodglazuur. Door de beperkte afmetingen was het niet mogelijk om de scherf te determineren. Op basis van de kenmerken kan een datering tussen de late middeleeuwen en heden worden toegekend. In boring 6 werd op een diepte van circa 30 cm-mv een klein ijzerfragment gevonden. De beperkte afmetingen en het roestige karakter verhinderden de toekenning van een concrete determinering en datering. Ten slotte werd in boring 8 een wandfragment van roodbakkend aardewerk gevonden (op een diepte van circa 15 cm-mv). De scherf was versierd met een

witte opgelegde slibversiering. Het fragment kan worden gedateerd tussen de late middeleeuwen en heden. Naast deze vondsten werden nog enkele andere insluitsels aangetroffen. In de Aap-horizont werden scherven recent glas gevonden (boringen 2 en 4). Daarnaast werd in de geroerde laag van boring 5 een spootje baksteen gevonden. Zowel de scherven als het metaalfragment en de overige insluitsels werden gevonden in het plaggende of in de geroerde laag daaronder. Gezien de relatief jonge datering van deze insluitsels en de lage vooropgestelde verwachting voor vindplaatsen vanaf de latere middeleeuwen, worden deze beschouwd als bemestingsvondsten. Niets wijst erop dat ze afkomstig zijn van een vindplaats binnen het plangebied (Rondags, 2008).

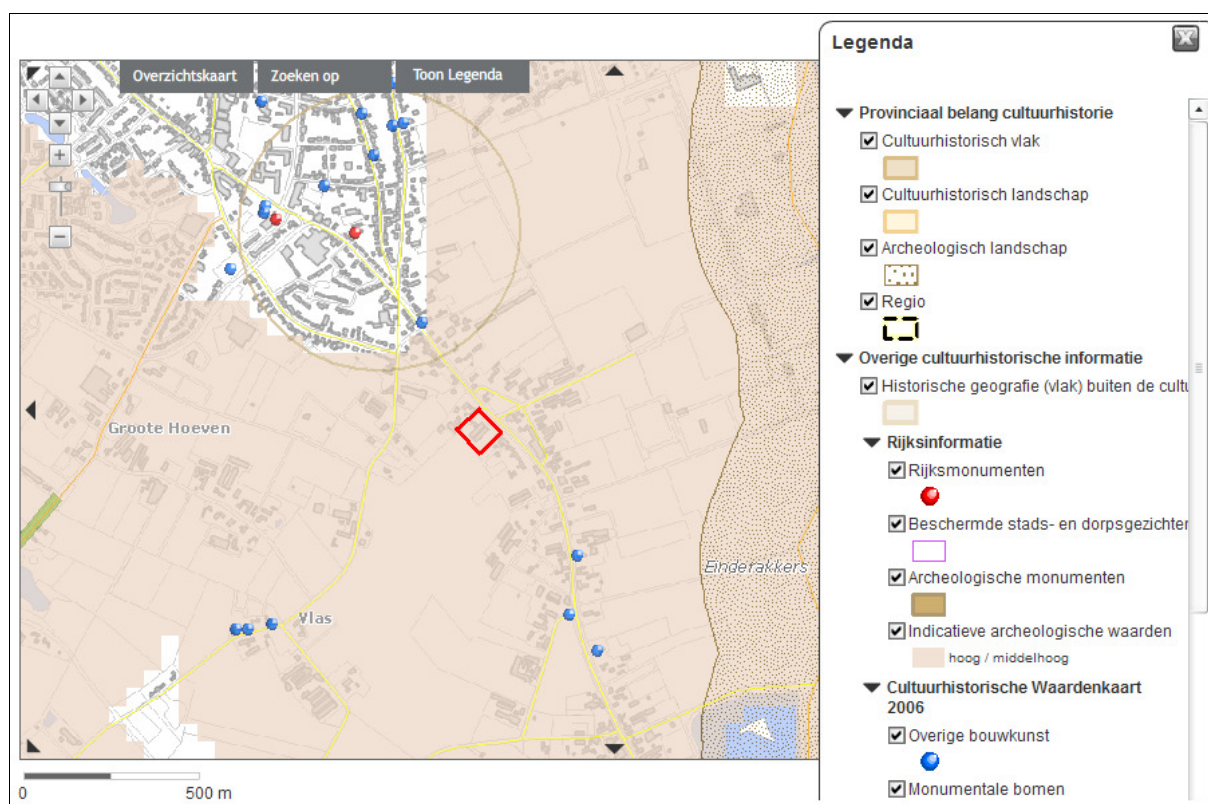
422153

Waarneming 422153 betreft vondsten bij een proefsleuvenonderzoek van het Archeologisch Centrum van de Vrije Universiteit. Tijdens het eerste deel van een IVO door middel van proefsleuven in plangebied Someren Vlasakkers, terrein 1B, zijn twee sleuven aangelegd met een totale lengte van 307 m, waarmee een dekkingsgraad van circa 5% werd bereikt. Het onderzoek heeft uitsluitend vondsten en grondsporen uit de postmiddeleeuwse periode opgeleverd. Daarnaast is vastgesteld dat het oorspronkelijke bodemprofiel op het tot nu toe onderzochte terreindeel overal in meer of mindere mate verstoord is, zodat alleen diepere sporen, zoals kuilen van dakdragende palen en waterputten, nog bewaard gebleven kunnen zijn. In totaal werden tijdens het veldwerk in Someren 7 scherven aardewerk, 3 brokjes baksteen, een pijpenkop en een fragment van een tegel aangetroffen. 2 scherven zijn afkomstig uit een verspitte zone, waarvan de onderkant zichtbaar was in het vlak van werkput 2. De overige vondsten zijn alle afkomstig uit drie greppels: sporen 2.1, 2 en 17. Alle potscherven zijn afkomstig van roodbakkerd gebruiksaardewerk uit de nieuwe tijd. Enkele zijn geglazuurd of hebben een slibversiering, wat kenmerkend is voor een Nederrijnse variant van het rode aardewerk. Alle scherven worden gedateerd in de 17^e of 18^e eeuw. Hetzelfde geldt voor het fragment van de tegel of plavuiz. De pijpenkop kan vrij nauwkeurig gedateerd worden in de periode 1740-1760 AD (De Boer, 2006).

Afbeelding 5. Kaart met archeologische monumenten, vondsten, waarnemingen en onderzoeksmeldingen waarop het onderzoeksgebied met een rood kader is aangegeven, bij de pijl (bron: Archis 2: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed)

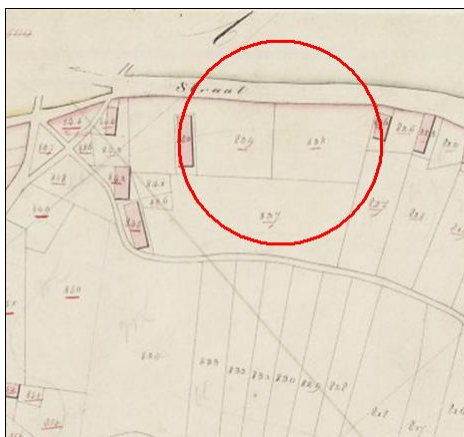
De Cultuurhistorische Waardenkaart van provincie Noord-Brabant geeft voor het onderzoeksgebied een middelhoge tot hoge archeologische verwachtingswaarde aan (zie afbeelding 6).

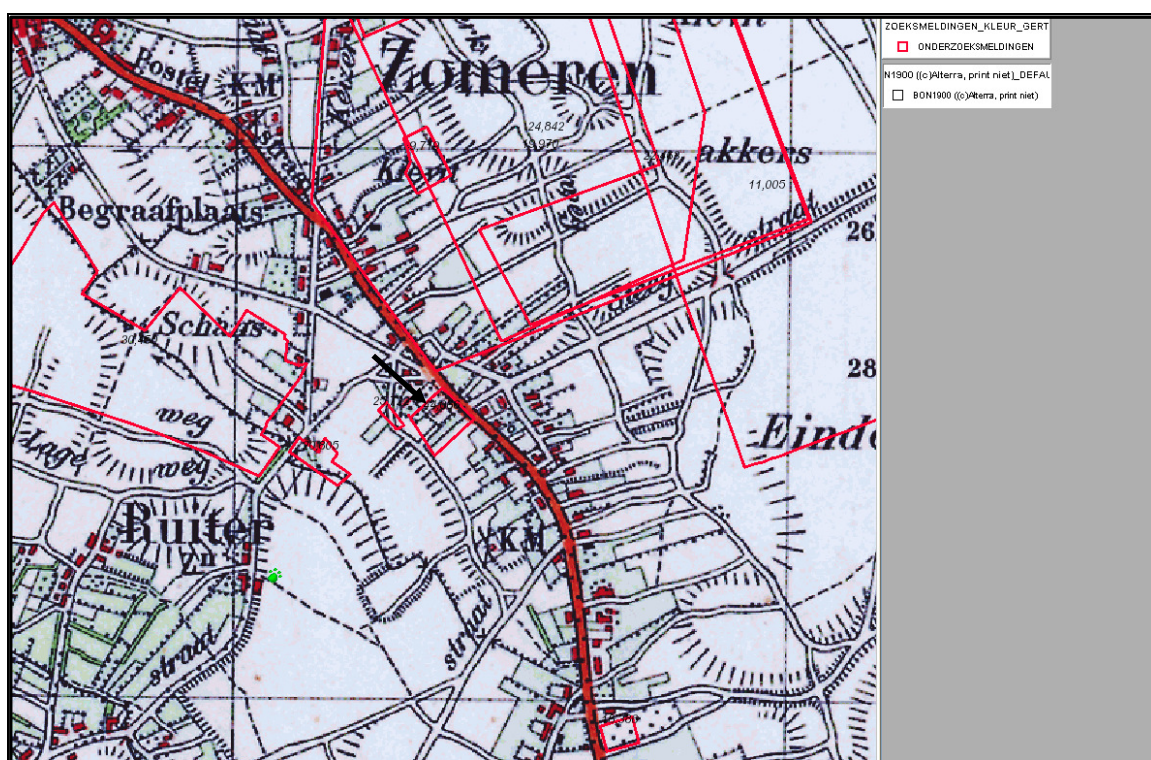
Afbeelding 6. Cultuurhistorische Waardenkaart Noord-Brabant waarop het onderzoeksgebied met een rood kader is aangegeven (bron: <http://www.brabant.nl/kaarten/culturele-kaarten/cultuurhistorische-waardenkaart-2010.aspx>)

2.1.3 Historische situatie

Op de kadastrale kaart uit 1832 (zie afbeelding 7; de kaart is iets richting het westen gedraaid) staat het onderzoeksgebied als bouwland aangegeven. Aan de oostzijde van het plangebied is bebouwing aanwezig. Het gebied bestaat uit twee percelen aan de noordzijde en een perceel aan de zuidzijde en net als in de huidige situatie ligt het gebied langs een weg. Op de kaart van rond 1900 staan er bomen en een klein gebouw aangegeven op de locatie (zie afbeelding 8). In 1953 is een tweede gebouw aanwezig en zijn de drie percelen samengevoegd en onderdeel van een groter perceel (zie afbeelding 9). De bomen zijn verdwenen. In 1963 is de perceelsindeling wederom veranderd: er loopt een perceelsgrens in het noordoosten en een van noord naar zuid (zie afbeelding 10). Ook is het gebouw dat midden in het onderzoeksgebied gesitueerd was, gesloopt. Dwars erop staat een nieuw gebouw, in dezelfde richting en op dezelfde plek als in de huidige situatie. In 1973 zijn hier twee schuren bijgekomen, die ook in de huidige situatie nog aanwezig zijn (zie afbeelding 11). De perceelsgrens in noordzuidrichting is verdwenen en in de noordwesthoek is een nieuwe begrenzing aangebracht. In 1983 is de begrenzing in de noordhoek weer veranderd (zie afbeelding 12). In 1991 is de situatie nog hetzelfde (zie afbeelding 13). Tussen 1991 en de huidige situatie is het gebouw in het noordoosten verdwenen. Samenvattend is vooral in het noordoostelijke deel van het onderzoeksgebied versterking van voormalige bebouwing te verwachten. Tevens is versterking te verwachten van het rooien van de boomgaard, de diverse aanpassingen in de perceelsbegrenzing en het gebruik van het gebied als landbouwgrond.

Afbeelding 7. Kadastrale kaart van de situatie rond 1832 waarop het onderzoeksgebied binnen de rode contour is aangegeven (bron: www.watwaswaar.nl)

Afbeelding 8. Kaart van de situatie rond 1900 waarop het onderzoeksgebied binnen de rode contour bij de pijl is aangegeven (bron: Archis 2: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed)

Afbeelding 9. Kaart van de situatie in 1953
waarop het onderzoeksgebied binnen
de rode contour is aangegeven
(bron: www.watwaswaar.nl)

Afbeelding 10. Topografische kaart uit 1963
waarop het onderzoeksgebied
roodomlijnd is aangegeven
(bron: www.watwaswaar.nl)

Afbeelding 11. Topografische kaart uit 1973
waarop het onderzoeksgebied
roodomlijnd is aangegeven
(bron: www.watwaswaar.nl)

Afbeelding 12. Topografische kaart uit 1983
waarop het onderzoeksgebied
roodomlijnd is aangegeven
(bron: www.watwaswaar.nl)

Afbeelding 13. Topografische kaart uit 1991
waarop het onderzoeksgebied
roodomlijnd is aangegeven
(bron: www.watwaswaar.nl)

2.1.4 Bouwkundige gegevens

Uit historisch kaartmateriaal blijkt dat het terrein pas in de tweede helft van de 20^e eeuw van bebouwing is voorzien. Er zijn op grond van het kaartmateriaal geen aanwijzingen voor oudere bebouwing.

2.1.5 Toekomstige ingreep

Men is voornemens op de onderzoekslocatie drie nieuwe woningen te bouwen in het kader van de Ruimte voor Ruimte-regeling. Hiertoe zullen de bestaande schuren gesloopt worden. De funderingswijze van de te bouwen woningen is nog niet bekend. De afbeelding op bijlage 2 geeft een indruk van de toekomstige situatie.

2.1.6 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel

Uit het bureauonderzoek blijkt dat de bodem van het onderzoeksgebied uit een eerdgrond op een dekzandrug bestaat. Eerdgronden hebben een hoge archeologische potentie omdat de eventueel aanwezige archeologische waarden door de ophoging met plaggenmest tegen verstoringen beschermd zijn. Onder een eerdgrond zijn mogelijk archeologische resten van voor de aanleg van het plaggendek aanwezig. In de eerdgrond zijn archeologische resten vanaf de middeleeuwen te verwachten. In de omgeving zijn vondsten uit de periode neolithicum tot de nieuwe tijd bekend.

Het historische kaartmateriaal maakt duidelijk dat het onderzoeksgebied de laatste 200 jaar vrijwel altijd als bouwland in gebruik is geweest. In het noordoostelijk deel is verstoring van voormalige bebouwing te verwachten. Een deel is mogelijk als boomgaard in gebruik geweest. Het rooien van bomen en het ploegen van het gebied kunnen het archeologisch bodemarchief negatief beïnvloeden. Ook is verstoring te verwachten van de percelering die diverse malen veranderd is.

De vragen uit de inleiding die betrekking hebben op het bureauonderzoek kunnen als beantwoord worden.

Vraag 1: Wat is de archeologische verwachting van het gebied buiten de reeds bekende AMK-terreinen (indien mogelijk, gespecificeerd naar aard, vindplaatsen en perioden)?

Voor het onderzoeksgebied geldt op basis van de provinciale Cultuurhistorische Waardenkaart een middelhoge tot hoge trefkans op archeologische resten. Er kunnen resten uit alle perioden worden verwacht, waaronder kampementen van jagers-verzamelaars uit de steentijd. Uit de periode neolithicum-middeleeuwen kunnen nederzittingsresten aanwezig zijn. Uit de periode middeleeuwen-nieuwe tijd kunnen nog ontginningssporen verwacht worden.

Vraag 2: Zijn er binnen de verwachtingszones specifieke aandachtslocaties aan te geven (zandkoppen of -ruggen, veentjes, historische bebouwing en infrastructuur)?

Binnen het onderzoeksgebied zijn geen specifieke aandachtslocaties aan te geven.

Vraag 3: Wat is er bekend over bodemverstoringen in het plan-/onderzoeksgebied?

De voormalige bebouwing, gerooide boomgaard, bewerking van het land en de veranderingen van de perceelsbegrenzing kunnen voor bodemverstoringen gezorgd hebben.

Vraag 4: Welk vervolgonderzoek is nodig om de door het bureauonderzoek in beeld gebrachte specifieke archeologische verwachting te toetsen?

Een booronderzoek moet duidelijk maken of de bodemopbouw zodanig is verstoord dat de kans op intacte archeologische resten minimaal is en of er aanwijzingen voor archeologische resten aanwezig zijn.

2.2 Verkennend inventariserend veldonderzoek

2.2.1 Bodemopbouw

In het onderzoeksgebied zijn in totaal 10 boringen gezet. De boringen zijn beschreven in de boorstaten in bijlage 1. De verdeling van de boringen over het onderzoeksgebied is te zien op bijlage 2, samen met de huidige bebouwing en de toekomstige bebouwing.

De bodemopbouw in het onderzoeksgebied bestaat uit een bouwvoor of een verstoorde of opgebrachte laag op dekzand. De bodem is in de meeste boringen verstoord tot een diepte variërend van 0,70 m-mv tot 0,95 m-mv. In boring 7 is de verstoringsdiepte 0,55 m-mv.

In alle boringen behalve boring 9 zijn een bouwvoor en hieronder een laag omgewerkte grond onderscheiden. In boring 9 kon geen bouwvoor worden onderscheiden. In boring 5 bevindt zich aan het oppervlak opgebracht zand met hieronder de (voormalige) bouwvoor. De bouwvoor in het onderzoeksgebied bestaat uit (donker)grijsbruin tot bruin, zwak tot matig humeus zand, soms met hierin recent puin. Onder de bouwvoor bevindt zich omgewerkte grond, waarin zandbrokken te onderscheiden zijn en in sommige boringen recent puin. De grond is ook minder compact dan bij een intact esdek te verwachten zou zijn. De overgang tussen het omgewerkte zand en het onderliggende dekzand bestaat uit een erg scherpe grens, wat ook op verstoring duidt. In het dekzand is geen sprake van bodemvorming, er is alleen een C-horizont (ongestoord moedermateriaal) aanwezig. Het dekzand is geel van kleur, soms met roestvlekken.

Afbeelding 14. Beeld van boring 2

2.2.2 Vondsten

In de boringen zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

3 Conclusie en aanbeveling

3.1 Conclusie

Uit het verkennend inventariserend booronderzoek blijkt dat de bodem in het hele onderzoeksgebied is verstoord tot in het dekzand (C-horizont). De bodemopbouw bestaat uit een verstoorde laag (bouwvoor en omgewerkte/opgebrachte grond) op geel dekzand (C-horizont). Er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Op basis van deze onderzoeksresultaten worden geen archeologische resten in het onderzoeksgebied meer verwacht.

De vragen uit de inleiding kunnen als volgt worden beantwoord:

Vraag 1: Is de bodemopbouw intact en hoe ziet deze eruit?

De bodemopbouw bestaat uit een verstoorde laag (bouwvoor en/of omgewerkt of opgebracht zand) op dekzand (C-horizont). Er is geen esdek/eerdgrond (meer) aanwezig.

Vraag 2: Zijn er archeologische indicatoren aanwezig en zo ja, wat is de aard, datering en horizontale en verticale spreiding hiervan?

Er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

Vraag 3: Komt het verwachtingsmodel overeen met de veldgegevens?

De verwachting op basis van het bureauonderzoek was dat er een esdek aanwezig zou zijn, maar dat mogelijk ook sprake was van verstoring, met name in het noordoostelijke deel van het onderzoeksgebied. De bodem bleek echter in het hele onderzoeksgebied verstoord te zijn.

3.2 Aanbeveling

Op basis van deze onderzoeksresultaten wordt geen archeologisch vervolgonderzoek aanbevolen.

Aanbevolen wordt de locatie vrij te geven.

Wanneer bij de uitvoering van grondwerk onverhoopt grondsporen en/of vondsten worden aangetroffen, dient hiervan direct melding te worden gemaakt bij de bevoegde overheid, gemeente Someren¹.

¹ Gemeente Someren, ter attentie van de heer G. Lomans, Postbus 290, 5710 AG Someren, tel.: (0493) 494 888.

Literatuurlijst

De volgende literatuur is geraadpleegd:

- Berendsen, H.J.A. 2005. *Landschappelijk Nederland*. Assen.
- Boer, E. de. 2006. *Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven in het plangebied Someren Vlasakkers terrein 1B. Proefsleuf 1-2.*, in: Zuidnederlandse Archeologische Notities 71.
- Doesburg, J. van, M. de Boer et al. (eds.), 2007. *Essen in zicht. Essen en plaggendekken in Nederland: onderzoek en beleid*. RACM, Amersfoort.
- Hopman, H. 1999 *Kievitsakkers Someren. Aanvullende archeologische inventarisatie*. Rapport Grontmij
- Koeslag, G.J. 1970. *Bodemkunde*. Wageningen.
- Kortlang, F.P. 2010. *Nota Archeologiebeleid gemeente Someren*. Naar een implementatie van de Wet op de Archeologische Monumentenzorg in het gemeentelijke beleid. ArchAeO-Rapport 09012 CONCEPT 2.
- Rondags, E., Diependaal, S., Hagens, D. & S.M. Koeman 2008. *Inventariserend veldonderzoek, deel karterend, Kerkendijk te Someren*, in: Synthegra BV P0502948.
- Verwers, W.J.H. 1990. Someren-2 (p. 177), in: *Jaarverslag van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek 1989*.

Daarnaast is informatie afkomstig van/uit de volgende bronnen:

- Archis 2: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
- Topografische Dienst Nederland
- de website <http://www.brabant.nl/kaarten/culturele-kaarten/cultuurhistorische-waardenkaart-2010.aspx>
- de website www.watwaswaar.nl
- de website www.ahn.nl.

Bijlage 1 Boorstaten

boring 01 Edelman

diepte	lithologie	kleur	grens	opmerkingen
30	ZAND, matig fijn, zwak siltig, matig humeus	grijsbruin (donker)	scherp	<i>bodemkundige interpretatie:</i> bouwvoor
70	ZAND, matig fijn, zwak siltig, matig humeus	grijsbruin (donker)	scherp	<i>mate van vlek:</i> matig, <i>vlekkleur:</i> geel, <i>bodemkundige interpretatie:</i> omgewerkte grond, zandbrokken
95	ZAND, matig fijn, zwak siltig	geel		<i>zandsortering:</i> goed, C-horizont, <i>geologische interpretatie:</i> dekzand, <i>boring beëindigd:</i> ja, <i>nieuwvorming:</i> weinig roest

boring 02 Edelman

diepte	lithologie	kleur	grens	opmerkingen
40	ZAND, matig fijn, zwak siltig, matig humeus	grijsbruin (donker)	scherp	<i>mate van vlek:</i> weinig, <i>vlekkleur:</i> geel, <i>bodemkundige interpretatie:</i> bouwvoor, recent puin, zandbrokken
95	ZAND, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus	grijsbruin	scherp	<i>mate van vlek:</i> matig, <i>vlekkleur:</i> geel, <i>bodemkundige interpretatie:</i> omgewerkte grond, recent puin, zandbrokken
120	ZAND, matig fijn, zwak siltig	geel		<i>zandsortering:</i> goed, C-horizont, <i>geologische interpretatie:</i> dekzand, <i>boring beëindigd:</i> ja, <i>nieuwvorming:</i> weinig roest

boring 03 Edelman

diepte	lithologie	kleur	grens	opmerkingen
50	ZAND, matig fijn, zwak siltig, matig humeus	bruin (donker)	scherp	<i>plantenresten:</i> weinig, recent puin, doorworteld
75	ZAND, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus	grijsbruin	scherp	<i>mate van vlek:</i> matig, <i>vlekkleur:</i> geel, <i>bodemkundige interpretatie:</i> omgewerkte grond, zandbrokken
100	ZAND, matig fijn, zwak siltig	geel		<i>zandsortering:</i> goed, C-horizont, <i>geologische interpretatie:</i> dekzand, <i>boring beëindigd:</i> ja

boring 04 Edelman

diepte	lithologie	kleur	grens	opmerkingen
40	ZAND, matig fijn, zwak siltig, matig humeus	grijsbruin (donker)	scherp	<i>mate van vlek:</i> weinig, <i>vlekkleur:</i> geel, <i>bodemkundige interpretatie:</i> bouwvoor, recent puin, zandbrokken
80	ZAND, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus	grijsbruin	scherp	<i>mate van vlek:</i> matig, <i>vlekkleur:</i> geel, <i>bodemkundige interpretatie:</i> omgewerkte grond, recent puin, zandbrokken
105	ZAND, matig fijn, zwak siltig	geel		<i>zandsortering:</i> goed, C-horizont, <i>geologische interpretatie:</i> dekzand, <i>boring beëindigd:</i> ja

boring 05 Edelman

diepte	lithologie	kleur	grens	opmerkingen
30	ZAND, matig fijn, zwak siltig	grijs (licht)	scherp	<i>bodemkundige interpretatie:</i> opgebracht, mix zand / mortel, met veel recent puin
40	ZAND, matig fijn, zwak siltig	geel	scherp	<i>bodemkundige interpretatie:</i> opgebracht, <i>nieuwvorming:</i> weinig roest
50	ZAND, matig fijn, zwak siltig	grijswit	scherp	<i>bodemkundige interpretatie:</i> opgebracht
65	ZAND, matig fijn, zwak siltig, matig humeus	grijsbruin (donker)	scherp	<i>mate van vlek:</i> weinig, <i>vlekkleur:</i> geel, oude bouwvoor, recent puin, zandbrokken
75	ZAND, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus	grijsbruin	scherp	<i>mate van vlek:</i> weinig, <i>vlekkleur:</i> geel, <i>bodemkundige interpretatie:</i> omgewerkte grond, recent puin, zandbrokken
100	ZAND, matig fijn, zwak siltig	geel	scherp	<i>zandsortering:</i> goed, C-horizont, <i>geologische interpretatie:</i> dekzand, <i>boring beëindigd:</i> ja

boring 06 Edelman

diepte	lithologie	kleur	grens	opmerkingen
40	ZAND, matig fijn, zwak siltig, matig humeus	grijsbruin (donker)	scherp	<i>bodemkundige interpretatie:</i> bouwvoor
70	ZAND, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus	grijsbruin	scherp	<i>mate van vlek:</i> weinig, <i>vlekkleur:</i> geel, <i>bodemkundige interpretatie:</i> omgewerkte grond, zandbrokken
95	ZAND, matig fijn, zwak siltig	geel		<i>zandsortering:</i> goed, C-horizont, <i>geologische interpretatie:</i> dekzand, <i>boring beëindigd:</i> ja

boring 07 Edelman

diepte	lithologie	kleur	grens	opmerkingen
30	ZAND, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus	grijsbruin	scherp	<i>bodemkundige interpretatie:</i> bouwvoor
55	ZAND, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus	grijsbruin	scherp	<i>mate van vlek:</i> veel, <i>vlekkleur:</i> geel, <i>bodemkundige interpretatie:</i> omgewerkte grond, zandbrokken
80	ZAND, matig fijn, zwak siltig	geel		<i>zandsortering:</i> goed, C-horizont, <i>geologische interpretatie:</i> dekzand, <i>boring beëindigd:</i> ja

boring 08 Edelman

diepte	lithologie	kleur	grens	opmerkingen
35	ZAND, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus	grijsbruin	scherp	<i>bodemkundige interpretatie:</i> bouwvoor
75	ZAND, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus	grijsbruin	scherp	<i>mate van vlek:</i> veel, <i>vlekkleur:</i> geel, <i>bodemkundige interpretatie:</i> omgewerkte grond, zandbrokken
100	ZAND, matig fijn, zwak siltig	geel		<i>zandsortering:</i> goed, C-horizont, <i>geologische interpretatie:</i> dekzand, <i>boring beëindigd:</i> ja

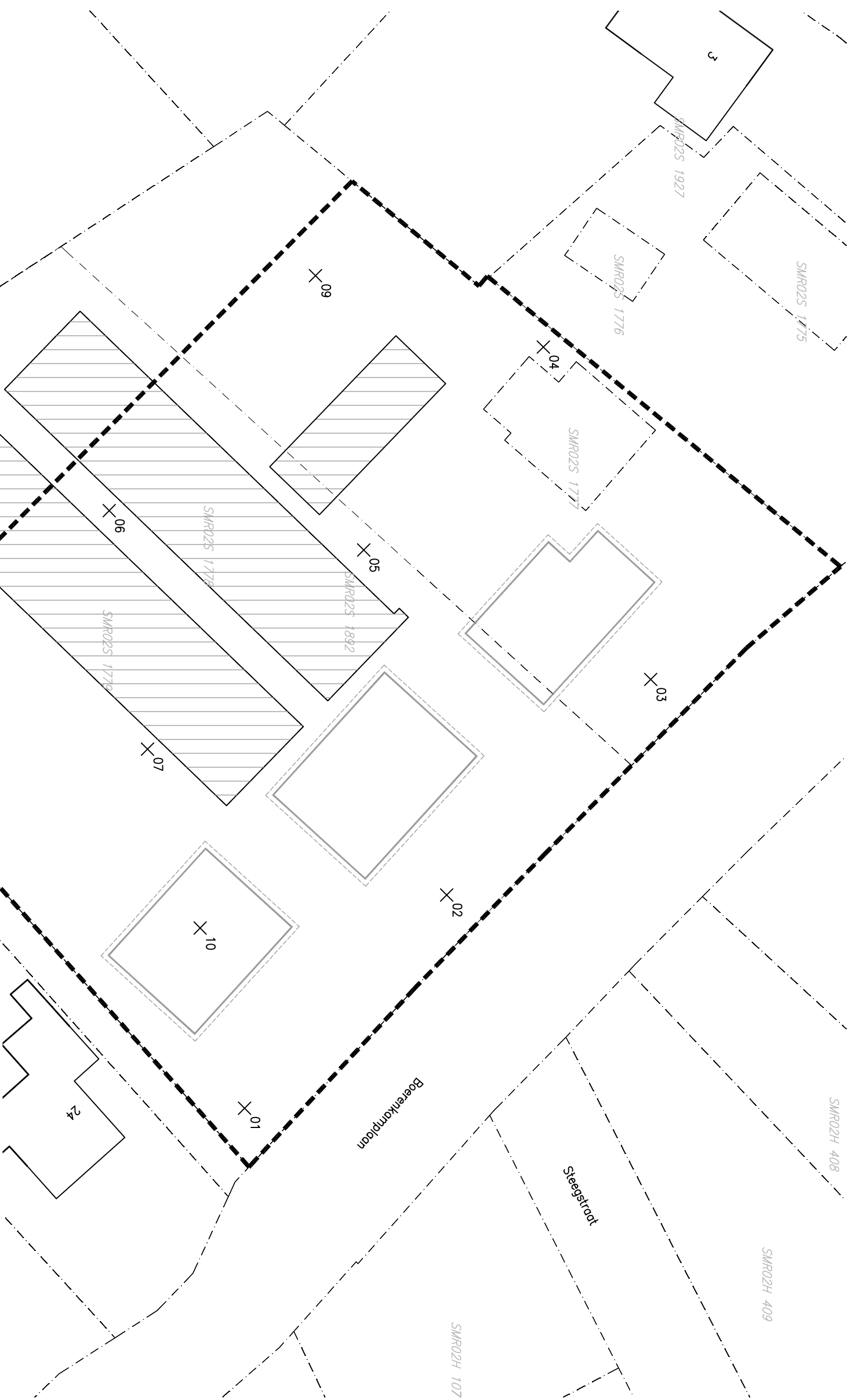
boring 09 Edelman

diepte	lithologie	kleur	grens	opmerkingen
90	ZAND, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus	grijsbruin (donker)	scherp	<i>mate van vlek: veel, vlekkeur: geel, bodemkundige interpretatie: omgewerkte grond, zandbrokken, recent puin</i>
115	ZAND, matig fijn, zwak siltig	geel		<i>zandsortering: goed, C-horizont, geologische interpretatie: dekzand, boring beëindigd: ja, nieuwvorming: matig roest</i>

boring 10 Edelman

diepte	lithologie	kleur	grens	opmerkingen
30	ZAND, matig fijn, zwak siltig, matig humeus	grijsbruin (donker)	scherp	<i>bodemkundige interpretatie: bouwvoor</i>
70	ZAND, matig fijn, zwak siltig, matig humeus	grijsbruin (donker)	scherp	<i>mate van vlek: veel, vlekkeur: geel, bodemkundige interpretatie: omgewerkte grond, zandbrokken</i>
100	ZAND, matig fijn, zwak siltig	geel		<i>zandsortering: goed, C-horizont, geologische interpretatie: dekzand, boring beëindigd: ja, nieuwvorming: weinig roest</i>

Bijlage 2 Overzicht van de onderzoekslocatie, boorpuntenkaart

bestande bebouwing	
kadastrale grens	

$\times 10$ boring met nummer

schuur

toekomstige bebouwing

grens onderzoekslocatie

MUG ingenieurbureau

Archeologisch bureau- en booronderzoek
Boerenkamplaan tussen nr.22 en 24 te Someren

Opdrachtgever:
Gemeente Someren

Onderdeel:

Overzicht van de onderzoekslocatie

Getekend:	AHU	Datum:	201-01-03	Projectnummer:	93105110
Formaat:	A3				
Getekend:	Tkr	Bilaga:	2		
Schaal:	1:500				

DEFINITIEF

E-mail
info@mag.pl
Internet
www.mag.pl

Zernikelaan 8
Postbus 136
9350 AC LEEK
Tel. (0594) 55 24 20
Fax. (0594) 55 24 99